

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Poslanec dr. Tonkli za slovenščino v naših uradih.

(Iz državnega zbora.)

Dunaj 15. febr. [Izv. dop.]

Včeraj zvečer je imel jezikovni odsek državnega zbora svojo drugo sejo, katere se je udeležil tudi minister dr. Pražak kot vodja ministerstva za pravosodje. Na dnevnem redu je bil razgovor o Herbstovem predlogu za razpravo ministerskega odgovora na lansko interpelacijo zaradi ministerskega razglasa glede enakopravnosti jezikov na Češkem in Moravskem. —

Herbst in ž njim nemški levičarji trdijo, da je ministerstvo s tem razglasom žalilo postav, ker po njih mnenji bi ministerstvo ne imelo pravice v 19. členu državnih osnovnih postav vsem avstrijskim narodom zagotovljene enakopravnosti jezikov v uradih po razglasih izpeljavati, ampak, da bi za to trebalo posebnih izpeljevalnih postav.

Govorniki desnice pa so ravno nasprotnega mnenja in prepričanja, in so to tudi nedvomljivo utemeljevali.

Nasprotniki so se sklicevali na odločbo §. 13. civilnega pravnega reda, kateri veleval, da se imata pri sodnijah obe stranki posluževati navadnega deželne jezika, in nekdo mej govorniki je poudarjal, da neki komentator to tako tolmači, da je navadni deželni jezik tisti, kateri se prisodniji rabi. Nadalje so se ti gospodje opirali na razsodbe najvišje c. kr. sodnije, katera je uže več razsodb sklenila, ki so v začetku navedenemu razglasu naravnost nasproti.

Gospod poslanec Chlumecki, minister prejšnje vlade, je vprašal vladnega zastopnika, ali bi ne bila potreba takega razglasa tudi v drugih deželah, in če je taka potreba tudi v drugih deželah, zakaj se ne izda tudi za te dežele enak razglas glede enakopravnosti jezikov?

Na to je minister Pražak odgovoril, da se v drugih deželah dosedaj nij še pokazala nujnost take naredbe, in da zato nij prišlo do razširjenja dotičnega razglasa tudi v drugih deželah.

To je dalo povod slovenskemu poslancu dr. Tonkliju, da je prosil za besedo in tudi on o tej stvari spregovoril. On je tudi naglašal pravo in dolžnost visoke vlade enakopravnost deželne jezike po razglasih izpeljavati na podlagi uže vsem narodom v razvpitem členu 19 temeljnega prava ustavno in postavno enakopravnost jezikov v šoli, v uradih in v javnem življenju, in dokazal, da nij vlada z dotičnim razglasom nobene postav žalila ali prelomila. Dr. Tonkli je poudarjal, da uže na podlagi

§. 13. civilnega postopnega reda od leta 1781 je spoznan vsak deželni jezik za sposobnega biti uradni jezik, ker veleval, da se imata obe stranki posluževati navadnega deželne jezika, in da govori semkaj spadajoči dvorni odlok od l. 1835 uže o deželne jezikih, ter da se zamorejo priloge pravdam prilagati, da so le spisane v enem deželne jezikov.

Da je mnenje onega komentatorja, ki pravi, da deželni jezik je tisti, kojega sodnija rabi, popolnoma krivo, sledi uže iz tega, da, ko bi se to imelo za resnično, bi v vseh slovenskih pokrajinah ne bil slovenski jezik nikjer navadni deželni jezik, ker nij nikjer sodnijski jezik; da torej iz tega logično protislovje enakega trdenja sledi.

Nadalje trdi dr. Tonkli, da je najvišja sodnija s tem, da zametuje slovenske vloge v Trstu in po Slovenskem, naravnost postav §. 13. civilnega pravnega postopnika prelomila, ker kakor hitro je slovenski jezik v vseh slovenskih pokrajinah navadni deželni jezik, je tudi uže kot sodnijski jezik spoznan in ga iz sodnij po Slovenskem pahati se pravi postav žaliti in kaliti, Slovincem pa krivico, ne pravico deliti.

Kar se potrebe nekega razglasa, kakor na Češkem in Moravskem tudi za vse slovenske pokrajine na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in na Primorskem tiče, dokazuje dr. Tonkli nujno potrebo tega razglasa brez vsega odkladanja s tem, da popisuje s črnimi a resničnimi barvami, kako se po Slovenskem uraduje s slovenskimi strankami, to je le v laškem ali pa le v nemškem jeziku, čeravno stranke teh jezikov ne poznajo; on poudarja nezgode, ki iz tega sledijo, da so sodniki v kazenskih rečeh slovenskega jezika nezmožni, ker potem je zapisovalec, navadno le dninar, in slovenskega jezika le malo zmožen, prav za prav sođnik.

Kar se tiče pritožeb zoper te nezaslišane krivice, naglašal dr. Tonkli, da so se ne le stranke, ampak celò deželni zbori pritoževali in peticije podajali in interpelacije stavile za dosego enakopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradih, a da so pri dosedanjih vladah našli vselej le gluha ušesa. Da je na interpelacije v deželne zbore, naj bi se slovenskega jezika nezmožni, naznanjeni sodniški uradniki premestili, vlada odgovorila, da to spada v njeno izvršilno oblast in da deželni zbori se v to nemajo vtikati.

Po dolgem govoru, v katerem je še marsikake nezgode, neprilike in napake in krivice navajal, ki se Slovincem godé, je sklenil dr. Tonkli s prošnjo do pričujočega ministra,

naj bi brez odloga izdal tudi za vse slovenske pokrajine razglas, da se tudi slovenski jezik, in v Istri tudi hrvatski uvede v vse sodniške urade. Pričujoči minister je tudi obljubil, da bode za to skrbel, da se to stori in da se te krivice odpravijo.

Dostaviti mi je, da so vsi gospodje v odseku se čudili, kako da more še denes kaj takega se po Slovenskem goditi, čeravno so tudi Slovincem enake pravice kot drugim narodom ustavno zagotovljene.

Tudi dr. Rieger, kateri se je kot „srdit lev“ za pravice češkega naroda potezal, je krepko podpiral terjatev poslanca dr. Tonklija, in je potem tako ostre resnice g. dr. Herbstu pravil, — očitajoč mu, da mu je samo zato, da govori in toži črez mejo dežele ven, — da je Herbst s protestovanjem sejo zapustil!

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 15. febr. [Izv. dop.]

Od vseh vetrov so poklicali nemški levičarji svoje privržence k današnji seji. Mislili so prehiteti avtonomistično večino, pa jim je izpodletelo. Vladni predlog o glavnem znesku gruntne davka naj se, tako je nasvetoval poslanec Neuwirth, judovski zastopnik judovske trgovinske zbornice v Brnu, odstavi od dnevnega reda, ker vlada nij bila dodala motivnega poročila. Prav z judovsko nesramnostjo je Neuwirth napadal finančnega ministra Dunajevskega, očitaje mu, da je minister „iz Galicije“. Dunajevski mu je pa dobro posvetil. Pri glasovanju se je s 157 glasovi avtonomistov ovrget Neuwirthov predlog, za katerega je 137 levičarjev glasovalo in postava v pretres izročila davkarskemu odseku.

Potem se je nadaljevala debata o skrajšanji šolske dolžnosti na ljudskih šolah.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. februarja.

Nemške ustavoverne novine se silno jezé nad „razžaljenjem“, katero je izrekel dr. Rieger Herbstu v odseku za jezikovno naredbo. Dr. Rieger je namreč govoril, da je preverjen, da je Herbst uže naprej vedel, da njegov predlog nij družega, nego udarec v vodo in da to tudi ostane. Njemu, dr. Herbstu jesamo za to šlo, da bi govoril lep govor in tožbo (schmerzenschrei) črez meje naše dežele vzkliknil. Ta predlog je samo lepa obleka za narejeno punico, katero so ustavoverci potrebovali, da bi jo ljudstvu kazali ob konci zadnje sesije in katera se zdaj ljudstvu zopet pred oči stavi. Dalje je govoril Rieger o historičnem pravu češke krone. Do bitve pri Belej gori je bil češki jezik na Češkem jedini deželni jezik, razen nekaj malo mest na meji. Govoril je o oktoberskem di-

plomu, o septemborskem reskriptu ter je ome njal konči pravnega pridržka, s katerim so Čehi stopili v državni zbor, kateri pridržek je na najvišjem mestu bil izrečno priznan in kate rega se on in njegovi somišljeniki prej ko slej drže. Češki poslanci bodo tedaj vsa keje vladi nasproti stopili, katera ne bi priznavala prava češkega naroda. Češki kralji so bili od nekdaj svobodno vo ljeni ter so prisegali na deželna prava. — Na to so ustavoverni poslanci čutili se grozno „razžaljene“. Nemir in krik je bolj in bolj rastel na levici ter so zahtevali „ustavoverni“ poslanci, naj predsednik Groholski pokliče dr. Riegro k redu. Dr. Herbst pa je vstal in rekel, da na „bolj drzen način še nikoli kaka manjšina nij bila žaljena“, kakor so bili zdaj nemški podpisanci po njem vlože nega predloga, katerih je 156. Manjšini v obraz vrženo očitaje, da kliče tožbe preko deželnih mej, obseza pripisovanje veleizdajskih namer. Wolfrum pravi, da v taci razmerah nij več debata mogoča. Ustavoverci s Herbstom zapu sté odsek. Njih novine pa zdaj vpijejo. „D. Ztg.“ imenuje Riegrovo očitaje „obrekovanje“ ter pravi, da ravno Riegro to ne pristuje ter pregreva staro zelje o „romanji v Moskvo“, o „memorandumu do Napoleona“ itd.

Po večdnevnej debati je **hrvatski** sabor 15. t. m. sprejel poročilo regnikolarne deputacije o združenji Krajine s 47 glasovi proti 17. Šest poslancev nij glasovalo, 30 jih nij bilo pri seji. Upati je torej, da se združenje Krajine zdaj brž dovrši.

Vnanje države.

Nekatere **francoske** republikanske no vine, ki so sicer pod vplivom Gambette, na padajo francoskega vnanjega ministra Barthé lemya zaradi njegove vnanje politike. Na te napade odgovarja oficijozni „National“ ter pravi, da bode Barthélemy nadaljeval svojo politiko, ki je tudi po volji cele Francije in da bode Francosko počasi potegnil iz grškega sršenovega gnezda.

Koliko vojakov ima **Turčija** v Epiru, o tem poroča „P. C.“ v dopisu iz Janine. Po tem poročilu ima Turčija v Epiru zdaj 17.000 mož, razdeljene v 24 peških bataljonov. Vsi imajo puške Martini sistema ter so po posamnih mestih nameščeni. Več oddelkov izterjava tudi davke. Topničarstva ima Turška v Epiru 8 baterij vse s Krupovimi kanoni. Ženijcev ni nič v Epiru.

Irski vodja **Parnell** je pred kratkim zginil se svojega prizorišča in nij se vedelo, kam da je odpotoval. Iz Pariza se poroča zdaj, da je Parnell tja prišel, da tam ureduje interese irske kmetske zveze in da namerava v Parizu ustanoviti stolico irske kmetske zveze.

V **angleškem** parlamentu je 14. t. m. poslanec Sullivan interpeloval vlado zaradi žaljenja pisemske tajnosti, ker se je zvedelo, da je vlada obdržala neka home-rulerjem name njena pisma. Državni tajnik Courtney je odgo voril, da ima minister z zakonom od l. 1837 pravico, pisma odpečatiti in pridržati in ta zakon da je še zmirom v veljavi. Ako se ta postava izvršuje, nalaga se s tem največja odgovornost, zato se rabi tudi, kadar zahteva nujna potreba v varstvo države in podložnikov. Obstanek veleizdajskih zarot skrivnih družeb, kakor je fenijska, opravičuje in zahteva, da se vlada posluži one pravice. Dotičnega mini stra, ki je v to pooblaščen, moral bi ga zaradi njegove velike odgovornosti parlament braniti. Ali naj se vladi ona pravica vzame ali pa naj se brani, če uporabljta to pravico. — Veliko senzacija je vzbudilo v zbornici priznanje Court neyjevo, da je vlada rabila oni zakon od l. 1837.

V zgorenjej zbornici je odgovoril Granville na vprašanje Stanleyovo, da se nij niti v an gleškem vnanjem niti v indijskem uradu kaj našlo od Rusije predlaganega načrta glede de ljenja Turčije mej Rusijo in Anglijo. Tedaj se je Disraeli lagal te dni, ker je v „Standardu“ trdil, da je tak načrt.

Dopisi.

Iz Celja 14. febr. [Izv. dop.] Včeraj so se naši narodni možje zbrali, ter posojil-

nico osnovali z omejenim poroštvom in s sedežem v mestu Celji. Vloga na okrožno sod nijo za protokoliranje te družbe se je denes napravila in se bode delovanje uže prve dni marca pričelo. Da bo to društvo napredovalo in uspešno delalo, za to nam so porok odbor niki in društveniki, ki so v nadzorno sveto valstvo izvoljeni, možje, kateri imajo zaupanje mestjanov in celega okraja. Za ravnatelja iz voljen je gospod Mihael Vošnjak, hišni posestnik, brat našega neutrudljivega držav nega poslanca gosp. dr. Jos. Vošnjaka, za blagajnika g. Franc Kapus, trgovec; za kon trolorja gosp. Franc Janeš, trgovec; in za odbornika gosp. dr. Josip Sernec, in gospod Žičkar, mestni kaplan. V nadziralno sveto valstvo so pa izvoljeni sledeči gospodje: Franc Kammerer, hišni posestnik, dr. Štefan Ko čevár, dr. L. Felipič, profesor Ivan Kru šič, J. Skoberna, ti vsi iz Celja, in pa g. dr. G. Ipavic iz Št. Jurja. Ta posojilnica bode zares za mestjana kakor za kmeta dober zavod, iz katerega si bo tudi mali obrtnik za nizke obresti za svojo potrebo nujno svoto lahko izposodil.

Iz Hirske Bistrice 13. februarja.

[Izv. dop.] Štenje ljudij se pri nas jako po časi vrši, tako da nam rezultat še sedaj nij po vsem znan. Kar se tiče „občevalnega je zika“, je toliko znano, da se je samo jedna osoba ženskega spola vpisala mej Nemce. Kakó je po družih vaseh, nij še znano, a to liko se lahko reče, da ne bode v celem okraji bistriskem skupaj pet Nemcev. Potreba nem škega uradovanja je torej očitvidna! Navzlic temu, da nemamo političnih strank, da je ljudstvo sploh narodno, in da, kar je redko, tudi uradniki ne nasprotujejo ljudstvu, druž beno življenje ne napreduje, kakor bi bilo že leti. — Veselica 6. t. m. je bila obiskovana srednje, pogrešali smo tudi nekoliko „odbor nikov“. V nedeljo 20. t. m. napravi čitalnica maškarado. Upajmo, da bode bolje obiskovana, kakor je bila prva veselica!

Iz Postojne 12. febr. [Izv. dop.] No, to ves svet vé, da ima notranjsko središče, daleč okrog in okrog sloveča Postojna, abde ritsko nemčursko županstvo. In tudi to, da v v njem zvonec nosi, ali bolje „nobel“ po „um gangssprache“, „takt bije“ znani Cicero. Dobro, če kje svete daje in javnost vodi kakšen zna čajen mož, ki nam po vnanjem imponira in ka teri nas duševno nadkrijuje! Ali kadar srečam pri nas tega kimovca, se nehoteč povprašujem: „za božjo voljo, kako more takšni kraj, kakor je ta veliki trg, ta-le duševni borè inspicirati, komandirati in sploh voditi?“ In pa kakšen blagor, kakšen uspeh, ne gledé na strankar stvo nam prinaša Ciceronov regiment? Naj obračam in pregledujem, od zgoraj ali spodaj, vedno je vse pod nulo! Tri leta uže regira brezkončno trojica: oče Burgar, sin Neúmec in spiritus Cicero. In kaj so opravili, kaj so napravili in kaj zboljšali v naši občini? Ali so nam napolnili našo občinsko blagajno, po sebnó, ker ima občina mnogo virov za to, kar pod palcem srbi in drhti — za denar? Kaj še! Na dolgove, dolgove so nas pronotirali! — Ali so trg olepšali s poti, drevoredi itd., ali so storili kaj, da bi tujce mikalo, vabilo in nam prinašalo dobiček? E kaj še! Vse kar se je v tem storilo, je storil res častivredni in obče spoštovani g. okrajni glavar. No za svojo brado so pač skrbeli! G. K. trojični mi nistrant, nam je kot podjetnik postavil neko poslopje, ki ima enaki namen, kot počena ko liba v Trstu. — Dalje, ali so ti patroni po-

vzdignili kaj Postojno pod ščitom omike, na predka in intelligence? Ne smijate se prija telji! Vsem je še v spominu kako so njihovi „jogri“ v Matenjej vasi na stroške ubozih po gorelih sebi žejo gasili! — Edle ritter! — No, pa so vendar za Bismarkov most „deutsch bis Adria“ kaj pripomogli? so vendar zgub ljene in nevedne pridobili, ker so prvi petici jonirali po Vestenecku, za jedino zveličalno (?) umgangssprache v šole, kjer se človeški razum s kolesom tare!? — E, sijajen uspeh! Sram me je bilo tujcev o binkostih, ko je naša po tem kopitu dresirana mladina kot ma šina prodajala lepe, bele slovenske šmarnice: „kaufens schmarn“? (Gola istina!) Čujte dalje! „Kaufens Krotebešrajbeng“? Na vprašanje, koliko je hodil v šolo (v nemško postojnsko) odgovori, da pohaja v četrti razred famozne, Vesteneckove, novoerne šole! Bog jim grehe odpusti!! —

Ali o teh stvareh prilično pozneje, kadar malo prosteje veter popiše. Denes imajo te vrste le ta namen po gornjem uvodu, da kon statiram, da sedeva pri tem delovanji sedanje zastopstvo uže cela dolga, dolga, v narodnej kroniki črna tri leta na županskem stolu. To rej kaj veleva zakon, kaj terja postava? Raz pišite nove volitve, stopite pred ljudstvo, vpra šajte, ali vam še kdo zaupa!? Z ničevim obe tanjem boste, mislim, malo več opravili!

Za gotovo se nadejam, da dobi Postojna spet svoj čestitljiv in narodni obraz pri prvih volitvah. Tega umetnega, tujega in ne natornega stanja mora biti konec! Združite se tržani in posvetujte uže zdaj, da ob času iz ročite tako važen posel domačemu za trg in narod vnetemu možu. Tudi polovičarjev, ki nijso ne tič ne miš, se ogiblajte! — Možje na noge! občna stvar zahteva nesebičnosti, edinosti, dela in žrtve! —

Z Dolenjskega 12. febr. [Izv. dopis.]

Pretečeni četrtek je bila v Št. Vidu pri Zati čini volitev predsednika za krajni šolski svet Št. Vidski. K volitvi je prišel, kakor je pri nas pri vsakej volitvi navada, okrajni glavar Vesteneck sam in izvoljen je bil zopet prejšnji predsednik, kirurg Lukan. Upala je naša na rodna stranka dobiti večino za-se, toda vsled manevrov Vesteneckovih in brezpogojne pokor ščine njegovih privržencev je bil voljen Lukan. Ta mož je pri vsakej priliki poudarjal, kako je do grla sit predsedništva in da bode na vsak način odložil to službo; — ko pride dan volitve, pa ravno on sam vse moči obrača v to, da bi bil on voljen; po necega starega moža, ki se je zaradi slabosti na pol pota vrnil domov, pošlje celó voz, da si zagotovi večino. Zares čuden patron ta Lukan, nekdanj navdu šen narodnjak, vrl Sokolec in sedaj — ponem čurjen Vesteneckovec. Stavil bi, da si jih dá takoj namazati 25, ako bi takó ukazal Veste neck. Čuti je bilo enkrat, da bode Vesteneck postal policijski chef v Sarajevu. Po njegovem najnovjšem viteškem dejanji se mu najbrže tudi ta služba ne bode zaupala.

Iz Ormoža 13. febr. [Izv. dop.]

Vsak po svojej šegi: Vestenek po Litiji, a Ferdinand Rauschl po Ormoži; vendar s to-le razliko. Uže dne 25. septembra 1880 je ta nadučitelj v tukajšnji kavarni politikoval; pa on, ki je bil nekda pod g. dr. Klemenčičem v Ljuto meru kot organist le „Dravski“ ali „Zvoni mir“, je zdaj v posmeh naščine račil Ferdi nanda na „konjeslava“ preložiti; ta kon jeslav je nasproti nekemu tukajšnjemu č. kr. uradniku, govoreč o politiki in stališči našega naroda se izrazil, da je naš slovenski narod

„ein versoffenes Volk“. — Na prigovor uradnikov mu Rauschl reče: „Wen du es nicht wärest, so würde ich drei Hausknechte rufen und dich hinaus werfen lassen“. Uradnikovej potrpežljivosti se je zahvaliti, da se nij vršil kak večji škandal.

O tem prigodku nijsmo nikamor poročali, ker smo si mislili, da se bo možicelj skesal. posebno glede na kazenski zakon §. 496, ki pravi: „kdor s kom na očitnem mestu ali pred več ljudmi grdo dela, je kriv prestopka, prisoditi mu je pa hud zapor celo na 3 mesece, če se iz obnašanja kaže, da kdo nalašč kak narod zaničuje“.

Razžaljeni Slovenci so v imenu mira opustili kazensko tožbo. — Oprostili smo mu ta greh misleči, da je v svojej učenosti sodil celi slovenski narod po merilu svoje osebe; nijsmo se motili: prišel je namreč v uradnem poslu na Hum, da bi ondi zavolj šolske telovadbe kaj uravnal, humsko vino pa mu je, kakti pravemu Slovincu, tako dobro dišalo, da je koj korajžo dobil kazati navzočnim šolskim svetovalcem svoje telovadbenske kreposti; začneta se z vinčekom boriti, pa: pumpst! Rauschl pade.

V novejšem času se spet zide ta nadučitelj z ravno istim gospodom uradnikom, govori o slovenskem uradovanji; Rauschel zagovarja nemško „Staatssprache“ in pravi: „Wenn einer, der deutsch kann, eine slovenische Eingabe macht, so verdient er, dass man ihn auf die Bank legt und ihm 25 herunter misst“. Nehčemo modrovati o takovih nadučiteljih; vendar smo čuli praviti, da ga kanijo napraviti za okrajnega šolskega nadzornika! Naj gre; to mu želimo vsi iz srca, pa ne za nadzornika nego tija gori nekam na — Runeč! —

Izpod Pece na Koroškem 12. febr. [Izv. dop.] V dveh člankih vašega cenjenega lista „Koroškim rodoljubom v prevdarek“ nasvetuje g. J. D., ka bi si koroški Slovenci ustanovili tiskovno društvo v Celovci ter osnovali naroden list, ki bi dramil tukajšnje slovensko ljudstvo ter ga podučeval v njemu veličastnih in neobhodno potrebnih stvareh. Odgovorilo se je sicer v dopisu iz Celovca št. 23 „Slovenskega Naroda“, ka bi bilo kaj tacega silno težavno, posebno glede zdatnega števila naročnikov mej „zaspanimi“ koroškimi Slovenci ter glede sposobnega urednika. Kar se tiče uredništva, o tem si ne usojam nobenega veljavnega mnenja, a vendar bi se utegnil mej članovi „Celovške čitalnice“ najti moža, ki bi ta težaven in požrtvovalen posel iz ljubezni do svojih tlačenih rojakov prevzel; gotovo bi ne manjkalo sodelavcev listu, ki bi zastopal interese koroškega kmeta ter ga branil sovražnih navalov potujčevanja; vsaj naša dežela šteje lepo število narodnih duhovnov, uradnikov ter učiteljev, ki bi svoje domačine namesto v nemških, v slovenskem listu budili in učili. Glede zdatnega števila naročnikov pa naj bodo merodajni možje naše inteligence pomirjeni; kdor pozna naše ljudstvo po planinah in dolinah, ta se je gotovo prepričal, da ono nikdar tako trdo ne spi, kakor se morebiti zdaleka vidi, da pri njem še vedno tli iskra narodnega čuta in narodne zavesti, katero je samo treba ožariti in vneti, da zopet vzplamti v svetlem žaru domovinske ljubezni. Dokaz temu so razne prikazni na pr. v Rožnej in Junskej dolini, kjer se mnogo občin zopet krépkó potezuje za narodno šolo in domače uradovanje, dokaz temu so prebivalci Pliberške okolice, ki so v ogromnem številu udeležili se tabora v Bistrici pred kakimi 16 leti in se

ondí pokazali zavedne narodne možake ter do sedaj še nijso zadušili v sebi narodne zavesti. Mej 2400 koroškimi udi „družbe sv. Mohora“ bi se gotovo nabralo 500 — 700 naročnikov; narodnjaki storili bi gotovo vsak v svojem kraju svojo dolžnost ter list priporočali; če bi bilo posameznemu kmetu 1 ali 2 gld. naročnine preveč, naj bi pa 2 ali 3 sosedje list skupaj brali. Dobro bi bilo, ko bi tudi narodnjaki družih krajev svoje mnenje o tem izjavili, da se pokaže, kje in koliko Slovencev se za to velevažno stvar zanima. — Da so narodni možje uže pred 20 leti slovensko uradovanje zahtevali, o tem je poročal uže leta 1861 „Slovenski Prijatelj“ na strani 639, kjer hvali narodnega župana Jurja Kravta na Bistrici pri Pliberku, katerega je žalibog lanska jesen spravila v hladno gomilo, da zahteva od c. kr. davkarije davkarske knjižice v slovenskem jeziku ter tudi v svojih občinskih pismih domači jezik rabi; slava njegovemu spominu! A Bog mu daj tudi naslednikov posebno v sedanjih časih, ko se naši uradniki slovenščine bolj bojé, kakor hudoba križa; uzroke temu imajo gotovo iste, kakor njihovi kolegi na slovenskem Štajerskem — reve se nijso mogli ali hoteli priučiti jezika onega, ki je živi in plačuje. „Pomagajte si sami!“ kličejo rodoljubi po družih slovenskih pokrajinah; isto velja tudi pri nas. Iz celovške okolice piše mi prijatelj, da je poslal c. kr. davkariji v B. slovensko pisano pobotnico, a prejel dober svet, naj spiše pobotnico nemško, ali se pa naj pritoži pri deželnej vladi; na slovensko pobotnico se mu ne bo izplačalo. Črez 3 dni napoti se v Celovec, na višjem mestu iskat si pravice, kar ga dojde poziv c. kr. davkarije v B., naj le pride sè slovensko pobotnico ponovce. Dotični uradnik je morebiti čul kje zvoniti, ka se celo pri c. kr. davkariji v Celovci slovenske pobotnice prejemajo in da novi deželni predsednik utegne res tako nekako tudi koroškim Slovincem pravičen biti, kakor Slovanožrci lista „Bl. f. d. A. Oe.“ jadikujejo. — Ljudsko štenje vršilo se je tudi pri nas čudnim načinom. „Komisarji“ bili so se ve da nemškutarski občinski pisarji, ki so se na vse križe in težave trudili slovenski občevalni jezik prav po pepeluškem v kot potlačiti. „Kje pa vónate?“ (wohnen) Imate kaj vidrov?“ (Wilder), taki in enaki prekucavani kozli so me kmalu prepričali, kak duševen nevoláš glede slovenščine da je tak „komisar“ in kako ga mora naš planinec omilovati kljub njegovoj oglodanej suknji na škrice. „Ali tudi nemšk zastopite?“ s tem so lovili nevedneže na nemške limance; marsikateri krojač in črevljár je ponosno pritrdil, če tudi njegova nemščina samo kakih pet in pol besed obsega. Zakaj neki nijso vsakega vprašali, če nemški dobro sliši, gotovo bi jih nalovili ko listja in trave. Nekega tukajšnjega učitelja prekrstili so „ex offo“ v Nemca, akoravno je bil on zapisal slovenski občevalni jezik; morebiti so tudi drugod „od zgoraj“ učiteljem „sapo zaprli“. Človek bi se na tem jezil, ko bi ne bilo tako strašno abotno in smešno.

Domače stvari.

— (Občni zbor trgovskega bolniškega in penzijskega društva) je bil zadnji ponedeljek v magistratnej dvorani. Navzočnih je bilo 34 udov. Predsednik društva g. Aleksander Dreó pozdravi navzočne ude in omeni, da je društvo pretečeno leto uspešno delovalo. Udov je imelo pretečeno leto: 13 častnih, 67 podpornih in 348 pravih udov,

tedaj vkupe 428. Bolnim društvenikom se je izplačalo 1480 gold. 31 kr., 4 penzionistom 600 gld. podpore. L. 1880 je imelo društvo 7018 gld. dohodkov, stroškov pa 3671 gold. 89 kr., tedaj se je premoženje spet za 3346 gi. 91 kr. pomnožilo. Skupno premoženje društva znaša koncem leta 1880. — 44.900 gld. 5 kr., od te svote pripada bolnišnemu fondu 33.752 gold. 38 kr., penzijskemu fondu pa 11.147 gold. 67 kr. Zbor je vzel poročilo društvenega predstojništva z veseljem in zahvalno na znanje in izjavil na predlog g. Lednikov celemu odboru osobno pa neutrudljivemu gosp. namestniku prvosednika Matevžu Treunu zahvalo. Filijale ima društvo v sledečih mestih: v Kranji, Novem mestu, v Celji, v Mariboru, v Ptui, v Celovci in v Beljaku.

— (Poroka.) Včeraj se je v Ljubljani gospodična Ema Koslerjeva, hči pokojnega g. Petra Koslerja, poročila z gospodom med. drom. Antonom Seemannom iz Reke.

— (Narodna čitalnica ljubljanska) napravi v nedeljo 20. februarja društveni ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Ta ples je le za čitalnične društvenike ter po njih vpeljane tuje goste, kateri pa naj se predstavijo kakemu odborniku. Vstopnine nij plačati nobene.

— (Debeli četrtek) priredi čitalniški pevski zbor v čitalnične restavraciji na korist pevske blagajnici veselico z jako mikavnim programom.

— (Iz blaznice na Studenci) je predvčeranjem ušel neki blazni ali znoreli ter prišel v Ljubljano v gostilno „pri Ribničanu“ na sv. Jakopa trgu. Čuvaji in policaji so ga iskali in naposled v tej gostilni našli. Komaj pa jih norec ugleda, uže zbeži in se zapre na stranišči. Z veliko silo in s trudom so blaznega ven izvlekli in odvedli nazaj na Studenec.

— (Izpred porotnega sodišča.) Na obtožnej klopi pred ljubljanskimi porotniki je sedel pri drugej porotnej obravnavi vtorek 71 let stari živinski mešetar Janez Hafner iz Škofje Loke. Starec je na levi nogi kručljiv in more le z bergljo hoditi. Zatožen je zaradi hudodelstva teške telesne poškodbe. V Dermotovej hiši sta se bila pri žganji z 21 let starim kmetskim fantom Urbanom Tavčarjem nekaj sporekla in potem stopla. Ko so ju bili drugi uže pomirili, počne Urban Tavčar z novega prepir in zahteva, naj mu zatoženec Hafner plača tistih 5 gld. 6 kr., katere mu je dolžan. Na to ga udari zatoženec s svojo bergljo po levem očesu takó močno, da mu oko izbije in da so v ljubljanskej bolnišnici morali Tavčarju levo oko popolnem izvzeti. Tavčar, mlad lep fant velike postave, je tako izgubil najlepši kinč svojega života. Porotniki (načelnik g. Vaso Petričič) zatoženca Hafnerja enoglasno krivega spoznajo in sodišče ga obsodi na trinajst mesecev teške uječe, poostrene vsak mesec z enim postom. Razven tega ima Urbanu Tavčarju za izbito oko plačati 200 gold.

— (Narodna čitalnica v Kamniku) priredi v nedeljo dne 20. februarja veselico z igro „Čitalnica pri branjevki“, burka v enem dejanji, in s plesom. Vstopnina za ude 20 kr., za neude 40 kr. Svirala bode ljubljanska mestna godba. Začetek ob 7½ uri zvečer.

— (Čitalnična podružnica v Gorici) napravi v nedeljo 20. februarja ob 7. uri zvečer veselico v čitalničnih prostorih. Ples. — Svira vojaška godba. — Pri petji bodo sodelovali Šempeterski, Solkanski in Goriški pevci. Vstop je dovoljen samo društvenikom podružnice, čitalnice, in družih narodnih dru-

štev. Vstop je brezplačen. Tombola daje p. n. deležnikom priliko, da pripomorejo kaj v zalozbo veselilnih stroškov.

— (Nesreča vsled grenja z žrjavico) Iz Kostanjevice na Dolenjskem se nam 15. februarja piše: Denes zjutraj so našli 17 let starega sina tukajšnjega kovača Vanelija mrtvega, a njegovega nekaj starejšega brata malo živega v kovačnici, kjer sta spala. Zvečer sta djala v kotel žarečega oglja, da bi jima bilo topleje, pa ju je zadušila ogljena kislina.

Umrli so v Ljubljani:

12. februarja: Karl Mailänder, prisilni delavec, 26 let, na Poljanskem nasipu št. 50.
13. februarja: Ferdinand Oehmichen, zemljemer, 49 let, v Kolodvorskej ulici št. 16, za rakom na jetrah.
14. februarja: Marija Jasenc, branjevka, 75 let, v Soteski št. 6, za krvavim mrtuom namoženih. — Franc Jug, učiteljski pripravnik, 20 let, v Kravjej dolini št. 2, za jetiko. — Katarina Urbanc, 75 let, na kongresnem trgu št. 17, za mrtuom.
15. februarja: Franc Podbregar, dninarjev sin, 15 mes., na sv. Petra cesti št. 69, za ošpicami.
V deželnej bolnici:
11. februarja: Franc Bohinec, nadlajtenant v pokoji, 53 let, za vnetjem pljuč.
13. februarja: Elizabeta Stebej, dninarica, 61 let, za rakom v želodeci.

Tuji.

14. februarja:
Pri **Slonu**: Kotnik iz Vrda. — Križaj iz Gdovice. — Ferjančič iz Trnovega. — Scheyer iz Radeč. — Železnikar iz Tržiča. — Mosche iz Vipave. — Raninger iz Ptuja. — Mandl, Sdigman, Aufmuth, Jakobi z Dunaja.
Pri **Malič**: Moschek, Hirschsohn iz Gradca. — Kohn iz Pešte. — Weinberger, Parth, Drnjač, Eichberg z Dunaja. — Črnak, Jerman iz Idrije. — Lienhart iz Volčjega.

Zahvala.

Podpisani izrekam v imenu revne šolske mladine presrečno zahvalo vsem čestitim dobrotnikom, kateri so se pretečeno nedeljo zvečer tako obilno udeležili tombole, katere čisti ostanek je odmenil se revnim šolarjem. Presrečna zahvala bodi tudi gospodu J. Janša-tu, po domače Železniku, kateri je tej dobrotnej veselici prostovoljno prepustil zgornje prostore.
Dovje, dne 15. februarja 1881.

Franjo P. Jeglič,
učitelj.

Tržne cene

v Ljubljani 16. februarja t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 43 kr. — rež 6 gld. 61 kr.; — ječmen 4 gld. 71 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 34 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — kornuza 5 gld. 70 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 86 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 76 kr.; — špeh frišen — gld. 62 kr.; špeh poveljen — gld. 68 kr.; — jajce po 2 1/2 kr.; — uleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — telečino 52 kr.; — svinjsko meso 50 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — slame 1 gld. 62 kr.; — drva trda a kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 16. februarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	73 gld. 15	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	30
Zlata renta	89	70
1860 drž. posojilo	130	25
Akcije narodne banke	815	—
Kreditne akcije	289	60
London	118	45
Srebro	—	—
Napol.	9	35
C. kr. cekini	5	56
Državne marke	57	70

Naznanilo.

Izurjen kovašk pomočnik dobi takoj službo; oglasi naj se pri **Janez Borštniku, Dolje št. 8, pošta Borovnica.** (91—2)

Cvet zoper trganje, po dr. Maliču,

Je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otokline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine popolnoma trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ z zvrsteno steklenico znamenjem; 1 steklenica 50 kr., pravega prodaje samo (72—4)
lekarna „pri samorogu“ J. pl. Trnkoczyja na mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.

Zahvala.

Najtoplejša zahvala vsem, ki so v tako množnem številu spremili mojega nepozabljeneega soproga, oziroma nedosteljivega očeta, gospoda

Jošta Čuka,
trgovca,

na zadnjem potu v hladno zemljo; posebna zahvala pa še gg. pevcem, slavnemu „Logaškemu bralnemu društvu s pož. stražo“, čestitej gospodi iz Kranja in Gorenjega Logatca za tako požrtvovalno in sijajno udeležitev, tudi za podaritev tako lepih vencev s krasnimi trakovi od uže omenjenega društva in družih gospodov, ter gospodu R. za tako ginljiv nagrobni govor, — sploh pa vsem tisočera hvala, ki so nam v teku ranjcega hude bolezn izkazovali kakorkoli sočutje. (92)

Dolenji Logatec, 25. febr. 1881.

Žalujoča vdova z dvojo deco.

Št. 1562.

(76—3)

Razglas.

Magistrat naznanja, da bo zapisnik volilcev v dopolnenje srenjskega zastopa za leto 1881 v ekspeditu od 7. februarja do 5. marca 1881 v splošni pregled ležal.

Vsak za volitev opravičen ima pravico, zoper ta zapisnik, ako meni, da je kdo, da nema volilne pravice, izpuščen ali ne v pravi volilni razred uvršten, reklamirati.

Ta reklamacija mora pa do 10. marca 1881 magistratu ustmeno ali pismeno gotovo predložena biti, ker na pozneje vložene reklamacije se ne bo več ozir jemalo.

To se hišnikom za-se in da svoje za volitev opravičene stanovalce opomnijo, naznani.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 3. februarja 1881.

Župan: Laschan.

Išče se

pošten in čvrst neoženjen **pristavnik** (majer), ki je izurjen tudi v gozdarstvu ter vajen pri žagah in kupčiji z lesom in zna dobro vsaj slovenski pisati. — Pismene ponudbe naravnost pod naslovom: **Franc Kotnik v Verdu pri Vrhniki.** (63—4)

• Zdravljenje po zimi. •

WILHELMOV

antiartritiski antirevmatiški

kri čistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a,

lekar v Neuenkirchenu (Dolenje-Avstr.),

je najboljšim vspehom rabil se zoper protin, trganje po udih, zastarele hude bolezni, zmirom gnoječe se rane, spol-ske in bolezni na polti, izrastke na životu in obrazu, kite, sifilistiška ulesa, napihnenje jeter in vranice, zlato žilo, zlaténico, bolečine v živcih, kitah in udih, stiskanje v želodeci, če ne gre do vetrovi od človeka, zoper zaprtje, če človek ne gre lahko na vodo, zoper polucije, moško slabost, ženski tok, bramorje, bezgavke in zoper druge bolezni, kar potrjuje tisoč priznavalnih pisem. Spričevala na zahtevanje zastonj.

Zavitki v 8 snopičih po 1 gld.; za kolek in pošiljanje 10 kr.

Popačenih izdelkov naj se nikar ne kupuje in gleda na znane v več državah zabranjene varstvene marke.

Zaloge imajo:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Brodu Evgen Schrepel, lekar. V Gradei J. Purgleitner, bratje Oberaizmeyer, Wend. Trnkoczy, lekarji. V Kranju Karel Šavnik, lekar. V Mariboru Alojzij Quandest, lekar. V Metliki Fr. Wach, lekar. V Novem mestu Dom. Rizzoli, lekar. V Postojni Anton Leban, lekar. V Zagrebu Sig. Mitlbach, lekar. (18—5)

• Zdravljenje spomladi. •

Krčmarjem!

5 sodov prav dobrega

dolenjskega vina

se prodaja v Lasnikovej hiši v Spodnji Šiški. Vedro 9 do 11 gld. (83—3)

Umetne

(640—18)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem amerikanskem sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celuloidu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin

s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Izvrstno dobro

ptujsko vino

staro in novo

po 11, 12, 14, 16 gld. hektoliter brez posode ponuja

RAJMUND SADNIK

v Ptui.

(90—3)

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodeci

in nepresežno zoper **ne-slast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kislota podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlaténico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **krč v želodeci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane **35 kr.**

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajski cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešimovem trgu; lekarna Julij pl. Trnkoczy, na mestnem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Gu-glielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenici vtisneno besedo: **Echte Maria-zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apo-theker**, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljen **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nima jo teh znakov istinitosti, naj se zavrzijo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—29)